

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΔΥΤΙΚΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ)

ΜΑΡΚΟΥ ΒΑΡΔΑΚΗ

Οι ρυθμίσεις που ισχύουν στη Δυτ. Γερμανία, όσον αφορά τη διδασκαλία της φιλοσοφίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, διαφέρουν πολύ από κρατίδιο σε κρατίδιο. Γι' αυτό, στην έκθεση* αυτή, περιορίζομαι στο πρότυπο του Δυτ. Βερολίνου, που θεωρώ πιο χρήσιμο για ν' αντιπαρατεθεί στα ελληνικά δεδομένα.

Από τό Φεβρουάριο του 1983 ισχύουν νέες ρυθμίσεις στη διδασκαλία της φιλοσοφίας στην ανώτερη βαθμίδα (Oberstufe) των Γυμνασίων του Δυτ. Βερολίνου. Αρχικά δημιουργήθηκαν τμήματα για 4 εξάμηνα, ενώ προβλέπεται ή επέκταση της διδασκαλίας και σε 2 ακόμη εξάμηνα στο προγραμματιζόμενο προπαρασκευαστικό έτος σπουδών για την εισαγωγή στα Παν/μια.

Πρώτο εξάμηνο: «Εισαγωγή στη φιλοσοφία». Δεν υπάρχει συγκεκριμένη διδασκτέα ύλη, αλλά οι διδάσκοντες, λαμβάνοντας υπόψη τά ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες, που έχουν οι μαθητές στην άτομική και κοινωνική τους ζωή και στη διδασκαλία (μεθοδολογία, συμπεράσματα κ.ά.) των επί μέρους επιστημών, επιλέγουν σχετικά φιλοσοφικά κείμενα και δίνουν παραδειγματικά τρόπους έρμηνείας και επιχειρηματολογίας.

Δεύτερο εξάμηνο: «Πρακτική φιλοσοφία». Συμπεριλαμβάνει: Ήθική, πολιτική και κοινωνική φιλοσοφία, φιλοσοφία της ιστορίας. Καθένας από αυτούς τούς τομείς συνίσταται από ένα κύκλο υποχρεωτικών μαθημάτων και από κατ' επιλογήν μαθήματα. Στην ήθική, μετά τό γενικό κύκλο «Κανόνες και αξίες», μπορεί νά επιλέξει ο μαθητής μεταξύ των θεματικών περιοχών: «Άνθρωπολογία και ήθική», «Ήθική στίς σχέσεις άτομου και κοινωνίας», «Ήθική και ιστορία», «Τό άγαθό και ή εϋτυχία ως σκοποί που προσδιορίζουν τίς ανθρώπινες πράξεις». Στην πολιτική-κοινωνική φιλοσοφία, μπορεί νά επιλέξει μεταξύ μιās «Σύνοψης των κοινωνικών θεωριών του 19ου και 20ου αιώνα» και μιās ειδικής περιοχής, λ.χ. «Ή έλευθερία». Στη φιλοσοφία της ιστορίας κύρια σημεία είναι: «Ή δυνατότητα και τό νόημα της ιστορικής γνώσης», «Τό πρόβλημα της γενικεύσεως των ιστορικών εμπειριών». Κατ' επιλογήν προσφέρονται θέματα πρós επεξεργασία δπως «Ή ιστορική πρόοδος», «Ή σχέση φύσης και ιστορίας», κ.ά.

Τρίτο εξάμηνο: Προσφέρονται πρós επιλογήν οι γενικοί κύκλοι: Λογική, γνωσιοθεωρία, επιστημολογία. Δεν γίνεται ειδίκευση των μαθητών, αλλά παραδειγματική επεξεργασία των θεμάτων, που λαμβάνει υπόψη τά προβλήματα μεθοδολογίας των επιστημών και τή σύνδεσή τους μέ κοινωνικά, ήθικά και κοσμοθεωρητικά προβλήματα. Κατ' επιλογήν κύκλοι μαθημάτων είναι: «Τό πείραμα», «Γλώσσα και λογική»,

* Τά παραπάνω στοιχεία προέρχονται από τό φιλοσοφικό περιοδικό *Zeitschrift für Didaktik der Philosophie*, Heft 3/83 J. ROHBECK, «Philosophieunterricht in Berlin», σελ. 108 κέ.

«Επιστήμη, τεχνική και κοινωνία», «Επιστήμη και κοσμοθεωρία».

Τέταρτο εξάμηνο: Διδάσκονται θέματα από την ιστορία της φιλοσοφίας σε συσχετισμό με τα ζητήματα που εξετάστηκαν στα προηγούμενα εξάμηνα. Καθαρά χρονολογική σειρά δεν ακολουθείται, αλλά με άφορμή σύγχρονες αντιλήψεις και αντιπαραθέσεις, μπορούν να καθορίσουν από κοινού διδάσκοντες και μαθητές τα θέματα, τούς συγγραφείς και τις ιστορικές περιόδους που θα πραγματευθούν.

Τά φιλοσοφικά μαθήματα διδάσκονται προς τό παρόν κυρίως από καθηγητές που είχαν σπουδάσει φιλοσοφία ως δεύτερο τομέα σπουδών και έχουν ύποσσει μία σχετική εξέταση. 'Αφ' ότου όμως ή διδασκαλία της φιλοσοφίας στό 'Ελεύτερο Παν/μιο τοῦ Βερολίνου ενισχύθηκε σημαντικά μέ την αύξηση τοῦ αριθμοῦ τῶν διδασκόντων και δημιουργήθηκε ένα καλά οργανωμένο Φιλοσοφικό Τμήμα στό Τεχνικό Παν/μιο, εκατοντάδες φοιτητές έχουν αποφοιτήσει, χωρίς όμως να έχουν μέχρι τώρα τή δυνατότητα να διδάξουν, διότι πρέπει να παρακολουθήσουν ειδικά μεταπτυχιακά μαθήματα, στα όποια θα συμμετέχουν και ήδη διορισμένοι καθηγητές, για να έχουν δικαίωμα προσλήψεως.

ΜΑΡΚΟΣ ΒΑΡΔΑΚΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΧΑΪΔΕΛΒΕΡΓΗΣ